

Razmišljanje o poškodovani poti in planinskih vodnikih

✉ Andrej Stritar

Po elektronski pošti je do mene prispelo sporočilo z razmišljanjem o bodočem krajinskem parku Kamniško-Savinjskih Alp, h kateremu so bile pripete slike poti na Kamniški vrh skupaj z izzivom zame:

»To je pot, ki vodi direktno na Kamniški vrh in jo je med drugim opisal tudi Stritar. Ali ga lahko povabiš naj si to pot ogleda skupaj s predstavniki založbe, ki je vodnik izdala, sedaj po nekaj letih in opiše svoje občutke v PV ob tem obisku.«

V tem izzivu je pravzaprav skrita temeljna dilema našega početja v gorah. Na eni strani gorniki cenimo in občudujemo naravo, želimo si jo ohraniti prvobitno in nedotaknjeno, na drugi strani pa hodimo vanjo in hote ali nehote puščamo svoje sledi.

Poti na Kamniški vrh sem res opisal v nekaj svojih vodnikih; ta prijetni vrh pogosto obiščem. Tudi sam sem opazil, da je steza naravnost od lovske kočice proti vrhu danes bistveno bolj uhojena kot pred desetletjem in da se že začenja erozija zaradi padavin. Podoben vtis daje tudi steza na sedlo ob grapi Kamniška roža, vendar je tam nekdo že poskusil ustaviti degradacijo.

Iz tona izziva sklepam, da bi me ob pogledu na to erozijo morala zapeči vest in da bi se moral pokesati, da sem te poti opisal in jih tako približal širšemu krogu ljudi. Pravzaprav imam občutek, da je vedno več takih varuhov narave, ki bi najraje popolnoma prepovedali kakršen koli dostop v divjino, kajti človek da tam dela samo škodo (jaz jim pravim »ortodoksni naravovarstveniki«). Najraje bi nas zadržali v našem civiliziranem, asfaltiranem svetu, nas s tem usmerili v urejene potrošniške centre, kjer izumljajo vedno nove »atrakcije«, samo da iz nas potegnejo še kak evro in s tem prispevajo k rasti bruto domačega prihodka, ki je vendarle prvi in najpomembnejši cilj naše družbe! Divjina

pa bi morala ostati tam nekje zaklenjena, do stopna le res izbranim izbrancem.

Seveda mi ob pogledu na naraščajočo degradacijo poti ni vseeno. Očitno je Kamniški vrh postal tako priljubljen, da se obisk zelo povečuje in res konkretno negativno vpliva na teren. Žal so planinski cilji v bližini večjih urbanih naselij marsikje podobno obremenjeni. Očitno je to cena, ki pa jo je po moje vredno plačati za srečo številnih obiskovalcev.

Tako močno shojene poti pa tudi pomenijo, da po njih hodi stotine, verjetno tisoče ljudi. In če so šli tja gor, pomeni, da so pobegnili iz ubijajočega vsakdana nekam na lepše polnit svoje baterije z neizmerno svobodo prvobitnega sveta. Prepričan sem, da vsak pobeg v naravo pomaga sleherniku, da postane malo srečnejši, malo boljši. In če sem pomagal nekaj sto ali tisoč ljudem k večji sreči in zadovoljstvu, sem zaradi tega zelo ponosen!

Menim, da so taki problemi erodiranih poti izziv za organizirane planince, ki smo združeni v svoja društva in zvezo. Združeni smo zato, da drug drugega podpiramo pri skupnih hobijih, pri skupni ljubezni do gora. Razpeti smo med dve svoji želji, dva interesa: po eni strani bi radi čim več hodili v gore, po drugi pa bi radi gore ohranili nedotaknjene. V glasilu švicarske planinske zveze sem naletel na zelo posrečeno poimenovanje te dileme: »Nutzinteres« ali »Schutzinteres« (uporaba ali varovanje). Ker je na Kamniškem vrhu zaradi povečane uporabe ogroženo varovanje, bi moral nekdo (lokalno PD, PZS?) ukrepati. Po moje bi bilo zgrešeno prepovedati obisk, kajti s tem bi onesrečili stotine, tisoče naših somišljenikov. Pač pa bi morali nadaljnjo degradacijo teh steza preprečiti z varovalnimi ukrepi na terenu: popravili, lesenimi podporami, odvodnjavanjem, ograjo ipd. Podobno so recimo sanirali pot na Polhograjsko Grmado mimo lovske kočice na greben in ustavili škodo. Še bolj pomembna pa sta uspo-

sabljanje in kultura nas obiskovalcev gora. Od mladih nog moramo ponavljati, kako pomembno je hoditi po stezi in ne spodbujati erozije.

V nasprotju z omenjenimi »ortodoksnimi naravovarstveniki« sem jaz za bolj »praktično naravovarstvo«, tako, ki je usmerjeno k človeku. Kajti naravo in divjino potrebujemo zaradi sebe, mi želimo videti zelene gozdove in slišati pojoče ptičke. Naravi sami je vseeno, če bi bilo vse skupaj ogenj in žveplo ali pa beton in asfalt! Skrbeti moramo torej za to, da ne bomo uničili gozdov in ptičkov, vendar hkrati omogočiti, da lahko sleherni posameznik pride do njih - v potu svojega obraza!

V februarški številki Planinskega vestnika je Andrej Mašera v članku »No Picnic on Mount Kenya« povzel knjigo o neizmernem hrepenju italijanskega zapornika po svobodi na višavah. Prispevek je zaključil s kratkim razmišljanjem o pomenu svobode za vsakega posameznika, s katerim se globoko strinjam. Slovenci smo obdarjeni s čudovitim gorskim svetom, ki nam služi za tovrstno izpolnjevanje hrepenja po svobodi. Raziskovanje tega sveta z lastnimi močmi je nekaj neprecenljivega, nekaj, kar je smiselno gojiti in spodbujati, ne pa zatirati z vsakršnimi prepovedmi. Prepovedati je treba vdor civilizacije vanj.

Bolj shojena stezica, kakršno so utrli sopihajoči na Kamniški vrh, je pravi drobiž proti grobim posegom z buldožerji, ki jih mirno toleriramo v imenu napredka in večjega za-

služka (tudi planinskih koč nekje više na koncu novozgrajenih cest!), ali pa veselega preganjanja z motornimi sanmi, ali pa vztrajnega preletavanja z letali in helikopterji nad narodnim parkom, ali pa vztrajnega oženja varovanih območij zaradi gospodarske rasti lokalnih skupnosti (kar se bo očitno zgodilo z novim zakonom o TNP). Še najbolj strah pa me je neskončnega povečevanja privatne lastnine! V Sloveniji so že lepi kraji, kamor ne smemo, ker nas tja ne pusti nekdo, ki je pač danes v neki zemljiški knjigi zapisan kot lastnik. Naš resnični izziv je preprečiti, da se to ne razširi v razsežnosti, kot sem jih že videl v tujini (»No trespassing, prosecutors will be shot!« - »Prepovedan prehod, kršitelji bodo ustreljeni!«). Da nam ne bo nekega dne lastnik zemljišča recimo preprečil dostopa do lepih Korošaških slapov tam pod Kamniškim vrhom, češ »To je moje, kaj vas briga, škodo mi delate, ne smete blizu!« In da na koncu ne bomo zgolj z asfaltnih cest gledali tja v daljavo na zeleno privatno lastnino in doma iz fotelja ali pa v kakem fitness centru gledali plačljive oddaje o nekem odtujenem zelenem svetu tam nekje zunaj!

Več ko nas bo ljubilo naravo, več ko nas bo tja hodilo, teže se bo razvil tako črn scenarij. Zato sem ponosen, da sem s svojim delom pomagal širiti ljubezen do gora, pomagal osrečevati ljudi. Upam, da jih bom lahko še veliko. ●

✉ Irena Mušič

